

## Valtuutettu Niko Toivosen ym. valtuutettujen aloite koskien ympäristöohjelman laatimista Raisiolle

Kaupunginvaltuusto 25.01.2022 § 18

Valtuutettu Niko Toivonen jätti seuraavan aloitteen:

”Ihmiskunnan saavuttamalla teknologisella kehityksellä ja edistysaskeleilla on kohtalokkaat käänköpuolensa: ilmasto lämpenee nopeasti, lajit kuolevat sukupuuttoon ja ihmisten välinen eriarvoisuus lisääntyy.

Muun muassa koko maailman pölyttäjien määrä on huvennut hälyttävän paljon. Pölyttäjien katoaminen on katastrofi luonnolle, maanviljelylle ja ihmisille, koska 75 prosenttia viljelykasveista tarvitsee hyönteispölytystä. Syynä katoon on hyönteisten elinympäristöjen katoaminen, hyönteismyrkyt, vieraslajit ja ilmastonmuutos.

Tutkijoiden mukaan ruuan tuotanto on yksi merkittävimmistä luonnon tuhoon vaikuttavista tekijöistä. Tämä johtuu lannoitteiden ja torjunta-aineiden käytöstä, sekä maankäytön muutoksista. Metsätalous, väylien rakentaminen ja kaupungistuminen on tuhonnut luonnontilaisia elinympäristöjä ihmisten vallattua käyttöönsä noin 75 prosenttia maapallon pinta-alasta.

Monet uhanalaiset lajit elävät metsissä. Vanhat metsät ja lahopuu ovat elinehto lajien säilymiselle. Monimuotoiset vanhat metsät voivat sitoa merkittävästi enemmän hiilidioksidia kuin talousmetsät.

Jotta globaalit ympäristöongelmat voidaan selittää, on kaikkien kannettava kortensa kekoon. Myös Raision. Tällä hetkellä kaupunkimme toiminta ei ole ekologisesti kestävä. Virkistyskäyttöön sopivan monimuotoisen metsän määrä vähenee jatkuvasti laiminlyöntien ja lopullisen hävittämisen seurauksena. Vain 1,9 prosenttia Raision kokonaisalasta on suojeltu. Luonnonsuojelualueita on vähemmän kuin Suomessa keskimäärin ja määrä on täysin riittämätön kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi.

Ei kuitenkaan etsitä syyllisiä tai osoiteta ketään sormella, vaan tehdään muutos. Annetaan tuleville sukupolville sellainen perintö, jonka arvoa ei voi rahassa mitata - terveyttä puhtaasta luonnosta ja mahdollisuus elämään.

Täten ehdotan, että Raision kaupunki kehittää ympäristöohjelman, jonka mukaan jatkossa toimitaan. Ohjelman tulisi noudattaa mukautuvan ekosysteemin hoidon periaatteita, jotka ottavat huomioon monimuotoisuusdynamiikan ja lajien muuttuvat levinneisyysalueet niin, että päätöksenteko ei perustu yksittäisten indikaattorilajien olemassaoloon tai puuttumiseen.

Tämän ohjelman tavoitteena pitäisi olla monimuotoisuuteen suoraan vaikuttavien toimenpiteiden, kuten metsien hävittämisen ja suoalueiden pienentämisen, vähentäminen sekä ekosysteemin rakenteen ja toiminnan suojelun edistäminen. Lopuksi, tämän ohjelman pitäisi tähdätä minimoimaan infrastruktuuriprojektien negatiivisia ympäristövaikutuksia. Tämän ympäristöohjelman avulla Raision kaupungin on mahdollista tehdä osuutensa taistelussa biodiversiteetin häviämistä vastaan ja olla tulevaisuudessa lähempänä hiilineutraaliutta.

Monet muut kaupungit ovat jo laatineet omat ympäristöohjelmansa seuraten hallituksen strategiaa ”Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden

turvaava Suomi”. Siksi Raisiossakin on aika alkaa noudattaa näitä hyviä esimerkkejä ja asettaa luonnonsuojelu yhdeksi kehitystavoitteeksi. Ympäristöstä ja luonnosta huolehtiva kaupunki on myös vetovoimainen ja viihtyisä.

Niko Toivonen,  
vihreän valtuustoryhmän puolesta

Saila Rintee  
Pekka Heikkilä  
Sari Suominen  
Vesa Parantainen”

Eija Erasvuo  
Juha Jormanainen  
Pekka Närhinen

Päätös Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 01.02.2021 § 37

- - Kaupunginhallitus lähettää - - valtuutettu Niko Toivosen aloitteen koskien ympäristöohjelman laatimista Raisiolle teknisen lautakunnan valmisteltavaksi - -.

Kaupunginhallitus 19.09.2022 § 299  
411/11.00/2022

Valmistelijat: tekninen johtaja Timo Oja, ympäristöpäällikkö Kirsi Anttila, ilmastokoordinaattori Ronja Ryyppö, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Niko Toivosen ym. aloitteessa esitetään, että Raision kaupunki tekisi ympäristöohjelman, jonka tavoitteena olisi luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja pääseminen lähemmäs hiilineutraaliutta. Aloitteessa tuodaan esiin luonnonsuojelualueiden pieni määrä ja virkistyskäyttöön sopivien metsien väheneminen.

Valmistelu tuodaan suoraan kaupunginhallituksen käsittelyyn, koska entisen teknisen lautakunnan tehtävät on hajautettu eri toimielimille. Ilmastotyö on edennyt nopeasti ja aloitteessa esitetyt asiat ovat suurelta osin toteutumassa.

Elinvoima- ja kilpailukykytoimialan valmistelu:

Raision pinta-ala on 50,06 km<sup>2</sup> ja asukasluku 24 961 (4/2022). Raision väestötiheys on 511 asukasta/km<sup>2</sup> (4/2022), joka on Suomen 9. tihein. Väestötiheyden keskiarvo Suomessa on 18,3 asukasta/km<sup>2</sup> ja mediaani 10,24 asukasta/km<sup>2</sup>.

Maankäyttöpalvelut suorittivat paikkatietoaineistojen tarkastelun suojelualueiden osalta. Raisiossa on yksityisiä luonnonsuojelualueita 1,06 km<sup>2</sup> (2,1 % pinta-alasta) ja asemakaavassa luonnonsuojeluun liittyviä alueita 0,87 km<sup>2</sup>. Näistä alueista osa on päällekkäisiä alueita. Yhteensä erilaisia suojeltuja alueita on 1,20 km<sup>2</sup> (2,4 %). Raisiossa on myös valtion suojeluohjelmien alueita lintuvesien suojeluohjelmassa. Nämä alueet on kokonaisuudessaan suojeltu Raisionlahdella. Raisiossa ei ole Natura-ohjelman alueita, lähin Natura-alue on Turun puolella sijaitseva Pomponrahka.

Raisio on vihreä ja luontoa arvostava kaupunki, jossa luonnontilaiset ja rakennetut viheralueet täydentävät toisiaan. Puistoista löytyy mm. lehtomainen luontokohde, kukkiva kangasmetsä, kielovaltainen metsäpuutarha ja laaja Keskuspuisto, jossa keto yhdistyy mänty- ja katajavaltaisiin kalliosaarekkeisiin. Monipuolisella kasvillisuudella tuodaan vaihtelevuutta viheralueille ja turvataan kasvillisuuden monimuotoisuutta. Puistojen hoito perustuu hoitoluokitukseen (VHT) ja hoidon yleisiin laatuvaatimuksiin. Samaan puistoon voi sisältyä eri hoitoluokkien alueita. Puistot jaetaan kolmeen eri hoitoluokkaan: A1 (edustusviheralueet), A2 (käyttöviheralueet) ja A3 (käyttö- ja suojaviheralueet). Puistoalueita on yhteensä n. 0,57 km<sup>2</sup> (1,1 % pinta-alasta).

Käyttö- ja suojaviheralueet sijaitsevat yleensä asutuksen läheisyydessä ja ne liittyvät rakennetun alueen rakentamattomaan ympäristöön. Viheralueen kasvillisuus muodostuu osin luonnonkasvillisuudesta, jota on täydennetty istutuksilla ja niittymäisillä nurmialueilla. Alueet on tarkoitettu ulkoiluun, oleskeluun, liikuntaan jne. Hoidon tavoite on kasvillisuuden monimuotoisuuden ja elinvoimaisuuden turvaaminen.

Avoimet viheralueet sijaitsevat yleensä asutuksen reuna-alueilla tai osana laajempaa puisto- ja viheraluetta. Ne ovat ketoja, niittyjä tai muita vastaavia avoimia ruohovartisten luonnonkasvien tai pensaiden esiintymisalueita. Avoimia alueita on esimerkiksi teiden varsilla, meluvalleilla tai ns. joutomailla. Avointen alueiden hoidon tavoitteena on säilyttää niittymäiset olosuhteet sellaisena, että alue voi pysyvästi säilyttää maisemalliset ominaispiirteensä. Hoitotoimenpiteiden tarkoituksena on ylläpitää kulkureitit ja niiden varrella olevat varusteet käyttökelpoisina, turvallisina ja siisteinä. Avoimia viheralueita on yhteensä n. 0,27 km<sup>2</sup> (0,5 % pinta-alasta).

Kaupunki omistaa 5,86 km<sup>2</sup> (11,7 % pinta-alasta) metsää, josta talousmetsää on 1,76 km<sup>2</sup> ja taajamametsää / lähimetsää on 4,1 km<sup>2</sup>. Metsät toimivat kaupunkilaisten lähivirkistysalueina, joissa vaalitaan luonnon monimuotoisuutta ja ylläpidetään alueelle ominaista maisemakuvaa. Metsien hoidon tavoitteena on metsämaiseman ja alkuperäisen luonnon, kasvillisuuden ja eläimistön säilyttäminen ja ulkoilumahdollisuuksien turvaaminen. Metsiä hoidetaan jatkuvan kasvatuksen keinoin, jotta metsä pysyy peitteisenä. Hoitotoimenpiteiden yhteydessä metsään jätetään kaikkia puulajeja. Raisio kuuluu metsätammen luontaiseen levinneisyysalueeseen. Talousmetsässä hoitotoimenpiteet sisältävät metsän uudistamista, taimikon hoitoa ja metsän lannoitusta. Raisiossa ei suoriteta avohakkuuta kuin uusien kaava-alueiden rakentamisen yhteydessä tai erityisen hyvin perustellusta syystä.

Metsienhoidon yleiset periaatteet ovat parhaillaan päivitettävänä ja niistä päätetään kaupunkikehitysjaoston syksyn 2022 kokouksessa. Yleisten periaatteiden päättämisen jälkeen metsien hoitosuunnitelmien teko siirtyy infrapalveluiden valmisteltavaksi sekä infralautakunnan päätettäväksi.

Raision kaupunki on hyväksynyt ilmastosuunnitelman ja kaupungin hiilineutraaliustavoitteen keväällä 2021 (KV 147§ 10.5.2021). Ilmastosuunnitelmassa asetettu kaupungin hiilineutraaliustavoite on määritelty niin, että Raisio vähentää alueensa päästöjä vuoteen 2030 mennessä 80 % vuoden 1990 tasosta. Suurin osa päästövähennyksistä tulee olemaan seurausta EU- ja kansallisen tason toimista. Tästä huolimatta myös kaupungin on osallistuttava ilmastotoimiin. Vuonna 2022 tehdyn tarkastelun mukaan Raision alueen hiilidioksidipäästöt ovat vuonna 2020 vähentyneet 17 % vuoden 1990 tasosta (asukaskohtaiset päästöt 39 %).

Uuteen ilmastolakiin (423/2022) on odotettavissa loppuvuoden aikana lisäys kuntien velvollisuudesta laatia kunnalle joko oma tai osallistua alueelliseen ilmasto-ohjelmaan. Osittain tästä syystä ja tunnistetusta tarpeesta Raisiossa aloitettiin ilmasto-ohjelman (työnimi) laadinta alkuvuodesta. Ilmasto-ohjelma perustuu keväällä 2021 hyväksytyyn ilmastosuunnitelmaan, ja siihen on tunnistettu niitä toimenpiteitä, joita kaupungin tulee viedä eteenpäin hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi, mutta myös luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi. Tavoitteena on tuoda ohjelma päätöksentekoon loppuvuodesta 2022.

Koska ilmastotavoitteiden ja luonnon monimuotoisuustavoitteiden erottelu ei usein ole mahdollista, on valmistelussa päädytty valmistelemaan ohjelmaa, johon sisältyy niin ilmastomuutoksen hillintätoimia, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen kuin myös sopeutumis- ja kasvatuksellisia toimia. Ilmasto-ohjelma voidaan nimetä esim. ympäristö- tai kestävyysohjelmaksi. Ilmasto-ohjelman laadintaan on osallistettu laajasti eri toimijoita työpajojen ja kyselyiden avulla, jotta tulevassa ohjelmassa huomioidaan mahdollisimman laajasti juuri Raision tarpeet.

Luonnon monimuotoisuustavoitteiden kokonaisvaltaisempi tarkastelu vaatii selvittämistä ja valmistelua. Ohjelman valmistelua luonnon monimuotoisuustavoitteiden osalta on mahdollista jatkaa ilmasto-ohjelman (tai ympäristö- tai kestävyysohjelman) hyväksymisen jälkeen.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Eero Vainio
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus antaa edellä olevan valmistelun mukaisen vastauksen aloitteeseen ja ehdottaa valtuustolle, että se toteaa aloitteen loppuunkäsittellyksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.